

De onpartijdige tuchtrechter

Bij wraking gaat het niet om wat de buitenwereld ervan kan denken, maar of er tegenover één van de betrokken partijen vooringenomenheid of een schijn van partijdigheid bestaat.

In de nasleep van een (vermeende) aanbestedingsfraude bij Vattenfall Duitsland wijst de Accountantskamer in mei 2022 een wrakingsverzoek af. Eerder hebben twee klokkenluiders de kwestie aangekaart en een tuchtklacht ingediend tegen de forensisch accountant die onderzocht of het bedrijf hun klacht goed heeft afgehandeld en opgevolgd. In februari 2021 zegt de kamer onder voorzitterschap van mr. C.H. de Haan dat dit onderzoek rammelt (20/1009 Wtra AK). In het college dat dit oordeel velst, zit ook accountantslid Ted Verkade RA.

Internal auditors

De klokkenluiders dienen bij de Raad van Tucht van het Instituut van Internal Auditors (IIA) een klacht in tegen een internal auditor die bij de kwestie is betrokken. De tuchtraad verklaart de klacht deels gegrond, maar legt geen maatregel op. De Raad van Beroep bevestigt het oordeel, maar vindt een schriftelijke berisping nodig. In de IIA-tuchtcolleges zitten vier (oud-)accountants. Als de klokkenluiders hen aanklagen, krijgen zij in februari 2022 te horen dat de Accountantskamer de klachten behandelt op 20 mei 2022, met mr. C.H. de Haan als lid van het college.

Op de middag vóór de zitting dient de advocaat van de IIA-accountants een wrakingsverzoek in. In hun ogen is de onpartijdigheid van De Haan in het geding, omdat hij kennis heeft van stukken die niet in het tuchtklacht dossier zitten. Om de geplande zitting over de klacht te laten doorgaan moet het wrakingsverzoek de volgende ochtend worden behandeld.

Maar waar haal je zo gauw twee rechters en een accountantslid vandaan? De pool van de Accountantskamer telt slechts dertig mensen. Eén van de aangezochte accountantsleden 'verschoont' zich. Accountantslid Ted Verkade heeft tijd en

‘Misschien verklaart de geringe kans op succes dat er zo weinig wrakingsverzoeken worden ingediend.’

voelt zich na overleg met AcK-voorzitter Schreuder vrij om zitting te nemen in de wrakingskamer.

Dubbelrol

Ik vraag een paar juristen uit mijn netwerk *off the record* naar die dubbelrol. Zij vinden die vreemd, net als ik. Van de Gerechtshoven Amsterdam en 's Gravenhage weet ik bijvoorbeeld dat zij wrakingsverzoeken laten beoordelen door elkaars wrakingskamers om dubbelrollen te voorkomen. Zo'n uitwisseling zou bij de Accountantskamer niet mogelijk zijn, omdat het een apart college is en geen onderdeel van de Rechtspraak. Hoe het ook zij, in mijn annotatie onder de uitspraak schreef ik dat ik de dubbelrol 'principiëel' onwenselijk vind, omdat die de wenkbrauwen zou kunnen doen fronsen bij de buitenwereld.

Maar dit principe vindt bij nader inzien geen steun in het recht. Bij wraking gaat het niet om wat de buitenwereld ervan kan denken, maar of er tegenover één van de betrokken partijen vooringenomenheid of een schijn van partijdigheid bestaat. Volgens het Wrakingsprotocol van de Accountantskamer is er maar één dubbelrol taboe: "Het lid van wie de wraking is verzocht maakt geen deel uit van de wrakingskamer." Er valt dus weinig in te brengen tegen Verkade als lid van de wrakingskamer en geen van de betrokken partijen heeft dan ook een wrakingsverzoek tegen hem ingediend.

Accountantskamer

22/853 Wtra AK

Oordeel: Wrakingsverzoek afgewezen

ECLI:NL:TACKN:2022:16

De wrakingskamer wijst het wrakingsverzoek tegen De Haan af. Volgens de Hoge Raad moet je ervan uitgaan dat een rechter 'uit hoofde van zijn aanstelling' onpartijdig is. Tenzij er concrete feiten en omstandigheden bestaan die een objectieve vrees rechtvaardigen dat de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden en dat de rechter vooringenomen is tegenover een partij bij een geding. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met uiterlijke schijn. Dat een rechter zich eerder heeft uitgesproken over eenzelfde rechtsvraag is ook geen grond voor wraking. In dit 'Vattengeval' gaat het bovendien om verschillende rechtsvragen.

Er is dus geen reden om te twifelen aan de onpartijdigheid van De Haan, zegt de wrakingskamer. De kamer had het verzoek niet eens inhoudelijk hoeven behandelen, omdat het veel te laat was ingediend. Je moet het namelijk indienen zodra je de feiten kent waarop je het verzoek baseert. En de indiener wisten al drie maanden vóór de zitting dat De Haan in de kamer zou zitten.

Alles afgewezen

Jaarlijks worden ongeveer zevenhonderd wrakingsverzoeken ingediend tegen rechters en raadsheren in het algemeen. Van de 713 verzoeken in 2021 zijn er twintig (drie procent) gehonoreerd. In twintig gevallen hebben magistraten berust in de wraking, zodat de wrakingskamer er geen uitspraak over hoefde te doen. Volgens de jaarverslagen van de Accountantskamer zijn in 2019 twee wrakingsverzoeken afgedaan, in 2020 één verzoek 'uitgestroomd' en in 2021 één verzoek 'ingestroomd'. Op tuchtrecht.nl en Accountant.nl samen zijn sinds 2010 zes afzonderlijke uitspraken gepubliceerd over wrakingsverzoeken en twee uitspraken waarin wordt verwezen naar niet-gepubliceerde uitspraken over wrakingsverzoeken. In alle gevallen zijn de verzoeken afgewezen.

Misschien verklaart de geringe kans op succes dat er zo weinig wrakingsverzoeken worden ingediend. Een specialist kwam in vertrouwen met een cynische verklaring: Als (advocaat van een) groot kantoor kun je maar beter geen verzoek indienen, omdat dit later kan terugslaan op een volgende accountant. Je komt de leden van de kamer - en met name de voorzitter - immers steeds weer tegen. Kennelijk vertrouwt niet iedereen op de professionele distantie van de tuchtrechters.

Epiloog: op 29 juli 2022 legde de Accountantskamer de twee accountants uit de IIA-Raad van Beroep een waarschuwing op, omdat zij zich niet hebben gedistantieerd van de raadsbeslissing om de klagende klokkenluiders niet te horen (21/2170, 21/2171 21/2172 en 21/2173 Wtra AK). ←